

**TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN
TIETOSUOJASELOSTE/-ILMOITUS**
EU:n yleinen tietosuoja-asetus
13 ja 14 artiklat
Laatimispäivä: 9.4.2024

**LATVE - Lapsinäkökulmainen arviointi ja työskentely vaativissa erotilanteissa -
projekti (1.11.2023-31.12.2025)**

Olet osallistumassa tieteelliseen tutkimukseen, joka toteutetaan Lapin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston yhteistyönä. Tutkimuksen vastuutahona on Lapin yliopisto. Tässä tietosuojailmoituksessa sinulle kerrotaan henkilötietojesi [ja/tai lapsesi henkilötietojen] käsittelystä edellä mainitussa tutkimuksessa. Sinulla on lain mukaan oikeus saada nämä tiedot.

Tämä tietosuojaseloste on julkaistu Lapin yliopiston [www-sivuilla](http://www.sivuilla): linkki

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, ennen keskeytystä kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Tämän selosteen kohdassa 17 kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Lapin yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto ovat hankkeessa yhteisrekisterinpitäjiä.

Lapin yliopisto

Osoite: Yliopistonkatu 8, 96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevista asioista:

Nimi: Merja Laitinen (Tutkimushankkeen vastuullinen johtaja)

Osoite: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Yliopistonkatu 8, 96101 Rovaniemi

Puhelinnumero: 040 509 2153

Sähköpostiosoite: merja.laitinen@ulapland.fi

Itä-Suomen yliopisto

Osoite: Yliopistonranta 8, 70210 Kuopio

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevista asioista:

Nimi: Riitta Vornanen

Yliopistonkatu 8

PL 122 / PO Box 122, FI-96101 ROVANIEMI, FINLAND

puh. (016) 341 341 / tel. +358 16 341 341

www.ulapland.fi

2. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa tarkastellaan sosiaalityön lapsinäkökulmaista arviointia ja työskentelyä vaativissa erotilanteissa. Hankkeen tavoitteena on 1) syventää tietoa vaativista erotilanteista sosiaalityön kohdeilmioina ja tarkentaa vaativien erotilanteiden käsitelmäärittelyä lapsinäkökulmaisesti, 2) tuottaa tietoa sosiaalityön työmuodoista erotyöskentelyssä ja sosiaalityön asiantuntijuudesta osana moniammatillisia palvelurakenteita ja 3) mallintaa tuotetun tiedon pohjalta toimivien työkäytäntöjen keskeiset elementit ja kriittiset pisteet sosiaalityön – erityisesti lapsi- ja perhesosiaalityön (SHL 15 § 2022/1280) ja lastensuojelun sosiaalityön (LSL 13.4.2007/417) – näkökulmasta vaativissa erotilanteissa huomioiden sosiaalihuollon palvelujen porrasteisuuden kehittämistarpeet. Tutkimushankkeen rahoittaa Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tutkimuksessa kerättävät aineistot koostuvat neljästä (4) kokonaisuudesta.

Tutkimuksessa sinusta kerätään alla eritellyn tutkimusaineiston (1, 2, 3 tai 4) sisältämiä henkilötietoja. Tietojen kerääminen perustuu tutkimussuunnitelmaan. Henkilötietojen käsittelyn perusteena on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraava kohta: Yleistä etua koskeva tieteellinen tutkimus (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e-alakohta).

- (1) **Ammattilaisille suunnatut vinjettiliikastattelut:** Vinjettiliikastattelut lapsi- ja perhesosiaalityön (SHL 15 § 2022/1280) ja lastensuojelun sosiaalityön (LSL 13.4.2007/417) palveluissa työskenteleville sosiaalityöntekijöille kaikilla hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla.

Vinjettiliikastatteluaineisto sisältää seuraavia henkilötietoja: nimi ja perustiedot (kuten ikä, sukupuoli ja työpaikka), sähköpostiosoite tai puhelinnumero, äänitallenne, haastattelun litteraatio, josta poistetaan tunnistetiedot ja identifioidaan identifikaatiokoodilla, haastattelijan tekemät haastatteluistiinpanot.

Henkilötietoja kerätään haastateltavan suostumuksen varmistamiseksi ja haastateltavien perustietojen kartoittamiseksi. Tutkimuksessa henkilön vahvoja tunnistetietoja ovat nimi ja perustiedot, kuten ikä ja sukupuoli. Tutkimuksessa kerätään myös epäsuoria henkilötietoja, jotka liittyvät ammattilaisten työskentelyyn vaativissa erotilanteissa.

Jokainen haastatteluun osallistuva saa etukäteen tarkasteltavakseen kirjallisen tutkimustiedotteen, jossa määritellään tutkimushankkeemme tavoitteet sekä tämän tietosuojailmoituksen joko fyysisenä kopiona tai linkkinä sähköiseen versioon.

- (2) **Ammattilaisille suunnattu määrällinen Webropol-kysely:** Määrällinen kysely toteutetaan Webropol-kyselynä kaikilla hyvinvointialueilla (21) sekä Helsingissä. Kohdejoukko koostuu sosiaalihuoltolain mukaisen lapsi- ja perhesosiaalityön ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä, joiden vastuulla on eritasoisia tuen ja palvelujen muotoja sekä tuen koordinoitua. Kysely tuottaa

valtakunnallista tietoa sosiaalityön työkäytännöistä, yhteistyöstä ja palvelujen tilasta. Tutkimuksessa kartoitetaan vastaajat ja tähän tarvitaan tietoa hyvinvointialueilla työskentelevistä sosiaalityöntekijöistä. Mikäli hyvinvointialueilta saadaan työntekijöiden yhteystiedot (sähköpostiosoitteet), kohdistetaan kysely suoraan vastaajille, jotta voidaan arvioida vastaajajoukon koko ja tehdä myöhemmin kadon analyysia. Mikäli vastaajien sähköpostiosoitteita ei saada, pyydetään hyvinvointialueiden (luvan saamisen jälkeen) yhteyshenkilöitä jakamaan kyselyn linkki vastaajille. Mikäli vastaajien nimet ja sähköpostiosoitteet saadaan, niitä säilytetään tietosuojatassa ympäristössä eikä niitä yhdistetä kyselyssä saatuun tietoon. Kun kyselyyn on saatu vastaukset ja varmistettu vastausten alueellinen edustavuus, anonymisoidaan aineisto ja analysoidaan käyttäen epäsuoria tunnistetietoja ja kyselytutkimuksissa käytettäviä taustamuuttujien ryhmiä. Tietosuojaselostetta voidaan päivittää kyselyn toteutuksen osalta prosessin tarkentuessa.

Webropol-kyselyaineisto sisältää seuraavia henkilötietoja: nimi ja sähköpostiosoite, perustiedot (kuten ikä, sukupuoli, työtehtävä, hyvinvointialue), kyselyvastaukset. Henkilötietoja kerätään vastaajien tavoittamiseksi ja perustietojen kartoittamiseksi. Tutkimuksessa henkilön vahvoja tunnistetietoja ovat nimi ja perustiedot, kuten ikä ja sukupuoli. Tutkimuksessa kerätään myös epäsuoria henkilötietoja, jotka liittyvät ammattilaisten työskentelyyn vaativissa erotilanteissa.

Kyselylomakkeeseen sisältyy tieto tutkimuksen tarkoituksesta sekä henkilötietojen ja muiden tietojen (perustiedot kuten vastaajan ikä ryhmiteltynä, sukupuoli, koulutus, työkokemus, hyvinvointialue) keräämisen tarkoituksesta. Vastaaja antaa suostumuksensa vastaamalla kyselyyn.

- (3) Asiakirja-aineisto:** Aineistonkeruu aloitetaan keräämällä lapsi- ja perhesosiaalityössä ja perheneuvolassa vuonna 2022 tehdyt palvelutarpeen arviot (SHL 1301/2014, 36 §) yhdeltä hyvinvointialueelta. Kaikista palvelutarpeen arvioiden yhteenvedoista tutkimukseen sisällytetään ne, joissa lapsen tai lasten huoltajien ero tunnistetaan palvelutarpeen arvioinnissa tai arvioidaan tuen tarvetta aiheuttavaksi tekijäksi. Palvelutarpeen arvioiden yhteenvedojen analyysin jälkeen valitaan tarkemmin analysoitavaksi asiakassuunnitelmia (noin 10 % palvelutarpeen arvioiden yhteenvedojen lukumäärästä), joissa ero on keskeinen tuen tarvetta aiheuttava tekijä. Asiakirja-aineistoon haetaan hyvinvointialueen lupa ja aineistonkeruu toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyöstä laaditaan erillinen sopimus (Sopimus konsultaatiosta) hyvinvointialueen ja UEFin välille. Aineiston poiminta tapahtuu yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Asiakirja-aineiston hankintaan on saatu Itä-Suomen yliopiston tutkimuseettisen toimikunnan puolto (hakijana Johanna Lehtonen).

Asiakirja-aineisto sisältää henkilön vahvoja tunnistetietoja sekä arkaluonteisia henkilötietoja. Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen erityisehtoon: Tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus.

- (4) Työpaja-aineisto:** Aineistonkeruu toteutetaan hyödyntäen valtakunnallisesti eri toimijoiden olemassa olevia nuorten ja vanhempien kehittäjäasiakasryhmiä, joista tutkimukseen osallistujat etsitään. Nuorten ryhmiä (15–18 v, 19–24 v) toteutetaan vähintään puolet työpajoista. Työpajatyöskentelyt rakentuvat temaattisesti ja niiden pohjana hyödynnetään tutkimuksen aiemmassa vaiheessa tehtyjä aineistojen analyysijä ja raportointia. Työpajojen toteuttamisessa käytetään asiantuntijapalveluna Lapin yliopiston Taiteiden tiedekunnan palvelumuotoilun osaamista.

Työpaja-aineisto sisältää seuraavia henkilötietoja: nimi ja yhteystieto (sähköpostiosoite tai puhelinnumero), perustiedot (kuten ikä, sukupuoli), kirjalliset tuotokset, audio/kuvatallenteet. Henkilötietoja kerätään osallistujien tavoittamiseksi. Tutkimuksessa henkilön vahvoja tunnistetietoja ovat nimi ja perustiedot, kuten ikä ja sukupuoli. Tutkimuksessa kerätään myös epäsuoria

henkilötietoja, jotka liittyvät nuorten ja vanhempien näkemyksiin siitä, millaisia sosiaalityön palveluita vaativissa erotilanteissa tarvitaan.

Jokainen työpajaan osallistuva saa etukäteen tarkasteltavakseen kirjallisen tutkimustiedotteen, jossa määritellään tutkimushankkeemme tavoitteet sekä tämän tietosuojailmoituksen joko fyysisenä kopiona tai linkkinä sähköiseen versioon.

Tutkimusaineistoja analysoidaan tutkimushankkeessa erillisinä ja toisiinsa yhdistettyinä. Tutkimushankkeen käytössä on myös kaksi jo kerättyä aineistokokonaisuutta, joiden analysoituihin ja raportoituihin tuloksiin edellä mainittujen aineistojen analyysia ja tuloksia yhdistetään tutkimustehtäviin vastaamiseksi (työpaketti kolme: synteesi vaihe ja mallin rakentaminen). Olemassa olevat aineistot ovat:

1. **Laadullinen Webropol-kysely ammattilaisille:** Kyselyn vastaajina olivat eri sektoreilla ja organisaatioissa työskentelevät ammattilaiset, kuten sosiaalityöntekijät, juristit ja turvakotien työntekijät, jotka kohtaavat työssään vaativia erotilanteita tai kehittävät niihin liittyviä palveluita. Joulukuussa 2021 Tukikeskus Varjon toteuttamassa valtakunnallisessa webinaarissa Webropol-lomakkeella kerätty aineisto sisältää neljän avokysymyksen vastaukset lasten oikeuksien toteutumisesta vanhempien eron jälkeisen vainon ja pakottavan kontrollin tilanteissa, palveluiden vastaavuudesta lasten ja nuorten tuen tarpeisiin, keskeisistä avunsaannin ongelmakohdista, sekä palvelu- ja oikeusjärjestelmän ja ammatillisten käytäntöjen kehittämistarpeista. Kyselyn alussa vastaajat saivat tietoa tietojen käsittelytarkoituksesta tieteellisessä tutkimuksessa. Aineiston keruussa ei kysytty tietoja liittyen vastaajan henkilöllisyyteen, paikkakuntaan tai työpaikkaan/työtehtävään eikä muitakaan tietoja, jotka mahdollistaisivat vastaajan tunnistamisen. Aineistoa käsittelevät annettujen tutkimukseen osallistumissuostumusten mukaisesti vain Lapin yliopiston tutkijat (Laitinen, Nikupeteri ja hankkeen aikainen tutkimusapulainen Birgitta Vinkka).
2. **Ammattilaisten teemahaastatteluaineisto:** Vuonna 2023 toteutettu vaativien erotilanteiden riskinarviointikoulutuksen käyneiden Pohjoisen sekä Itä- ja Keski-Suomen Osaamis- ja tukikeskus yhteistoiminta-alueisiin kuuluvien sekä Turun seudun ammattilaisten yksilöhaastattelut. Haastatteluteemat olivat: Vaativien erotilanteiden ja riskien tunnistaminen ja arviointi lapsen näkökulmasta, kokemukset riskinarviointi seulontalomakkeen käyttöönotosta omassa työssä, sekä oma rooli ja asiantuntijuus moniammatillisessa työskentelyssä. Teemahaastatteluaineistoa käsittelevät vain Lapin yliopiston tutkijat (Laitinen, Nikupeteri ja Rautio), joilla on annettujen tutkimukseen osallistumissuostumusten mukaisesti aineiston käsittelyoikeus.

Kaikki tutkittavat ovat täysi-ikäisiä tai yli 15-vuotiaita.

Henkilötietoja käsitellään tutkimusaineistona tieteellisessä tutkimuksessa. Henkilötietoja käsitellään vain siinä laajuudessa ja tarkoituksessa kuin on tutkimushankkeen ja tutkimussuunnitelman suorittamiseksi välttämätöntä.

3. Yhteistyöhankkeena tehtävän tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimuksen toteuttaa LATVE – Lapsinäkökulmainen arviointi ja työskentely vaativissa erotilanteissa -hankkeen tutkijaryhmä, joka koostuu tutkijoista Lapin yliopistosta ja Itä-Suomen yliopistosta. Tutkijaryhmään kuuluvat hankkeen tieteellinen johtaja Merja Laitinen (Lapin yliopisto), professori Riitta

Vornanen (Itä-Suomen yliopisto), apulaisprofessori Anna Nikupeteri (Lapin yliopisto), yliopistonlehtori Kati Kallinen (Itä-Suomen yliopisto), yliopistotutkija Susanna Rautio (Lapin yliopisto), väitöskirjatutkija Johanna Lehtonen (Itä-Suomen yliopisto) ja väitöskirjatutkija Agnieszka Repo (Itä-Suomen yliopisto). Tutkimusryhmä täydentyy myöhemmin tutkimusapulailla.

Koko tutkimusryhmä käsittelee tutkimuksessa kerättäviä seuraavia aineistoja ja niiden sisältämiä suoria ja epäsuoria henkilötietoja:

- Ammattilaisille suunnatut vinjettilaastattelut
- Ammattilaisille suunnattu määrällinen Webropol-kysely
- Työpaja-aineisto

Tutkittavat voivat tehdä kaikki tähän tutkimukseen liittyvät pyynnöt rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseksi alla oleville yhteyshenkilöille:

Nimi: Merja Laitinen

Osoite: Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Yliopistonkatu 8, 96101 Rovaniemi

Puhelinnumero: 040 509 2153

Nimi: Riitta Vornanen

Osoite: Itä-Suomen yliopisto, Yliopistonranta 1 E, Snellmania, PL 1627, 70211 Kuopio

Puhelinnumero: 044 716 2648

Yhteyshenkilö voi välittää tarvittaessa pyynnön myös muille toimiville organisaatioille.

Tutkittava voi käyttää tietosuojasetuksen mukaisia oikeuksiaan rekisterinpitäjään ja rekisterinpitäjää vastaan. Tällöin vastaanottaja voi tarvittaessa välittää pyynnön tai vaatimuksen myös muille organisaatioille.

4. Tutkimuksen vastuullinen tutkija tai tutkimuksesta vastaava ryhmä

Nimi: Merja Laitinen

Osoite: Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Yliopistonkatu 8, 96101 Rovaniemi

Puhelinnumero: 040 509 2153

Sähköpostiosoite: merja.laitinen@ulapland.fi

5. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Lapin yliopiston tietosuojavastaava on varatuomari Jari Rantala. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@ulapland.fi.

6. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimushankkeen suorittavat hankkeen tutkijat Lapin yliopistosta ja Itä-Suomen yliopistosta. Tämän dokumentin kohdassa 2. on tuotu esiin aineistojen osalta suorittajiin liittyvät rajaukset. Muutoin tutkimusta suorittavat kohdassa 3. kuvattu tutkimusryhmä. Heidän lisäksensä anonymisoitua aineistoa (kyselyn avovastaukset, vinjettihaastattelut) voivat hyödyntää myös: 1) mahdolliset muut tutkijat, väitöskirjatutkijat, opinnäytetöiden tekijät (kandidaatin tutkielman ja pro gradu -tutkielman tekijät), tutkimusapulaiset hankkeen niin hyväksyessä ja päättäessä; 2) muut tutkijat, tutkimusapulaiset, tai muu tutkimushenkilöstö, jotka osallistuvat hankkeen tutkimukseen, tutkimustuloksien julkaisuun tai raportointiin. Muille osapuolille annetaan käytettäväksi joko 1) kokonaisia anonymisoituja aineistoja, 2) osakokonaisuuksia anonymisoiduista aineistoista.

Kaikki aineistoa käsittelevät allekirjoittavat aineiston käytöstä käyttö sopimuksen sekä salassapitosopimuksen, sekä sitoutuvat noudattamaan aineistohallintasuunnitelman mukaisia ohjeistuksia, yliopistojen tietosuojaohjeita, sekä ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita.

Haastattelutallenteiden litteroinnissa kirjallisiksi dokumenteiksi voidaan hyödyntää kolmatta osapuolta, jolloin litteroinnin suorittaa ulkopuolinen palveluntarjoaja. Ulkopuolisen palveluntarjoajan kanssa tehdään erillinen tietosuoja-asetuksen mukainen käsittelysopimus. Haastatteluiden litteraateista anonymisoidaan kaikki haastateltavan tunnistetiedot siten, ettei niistä ole mahdollista tunnistaa osallistujan tai kolmansien osapuolten henkilöllisyyttä tai henkilöllisyyksiä. Mikäli haastattelutallenteet litteroi ulkopuolinen palveluntarjoaja, tunnistetiedot anonymisoidaan jälkikäteen Lapin yliopiston tutkijoiden toimesta. Myös kyselyn avovastausten osalta aineisto anonymisoidaan. Kyse on kertaluonteisesta tutkimuksesta, eikä tutkimuksessa oteta uudelleen yhteyttä tutkittaviin (kysely/vinjettihaastattelut).

Tietoja ei missään tutkimusprosessin vaiheessa siirretä tai luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

7. Tutkimuksen nimi, luonne ja tutkimuksen kesto aika

Tutkimuksen nimi: LATVE - Lapsinäkökulmainen arviointi ja työskentely vaativissa erotilanteissa

☒ Kertatutkimus

☐ Seurantatutkimus

Henkilötietojen käsittelyn kesto: Tutkimushankkeen kesto koostuu 1) hankkeen rahoituskaudesta 1.11.2023–31.12.2025, 2) projektin loppuraportoinnin loppuunsaattamiseen vaadittavasta ajasta, sekä 3) tutkimushankkeeseen liittyvästä jatkotutkimukseen tarvittavasta ajasta. Näin ollen tutkimus voi kestää 31.12.2031 saakka. Henkilötietoja käsitellään vähintäänkin tutkimuksen rahoituskauden ajan.

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- ☒ tutkittavan suostumus
- ☐ rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- ☒ yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö:
  - ☒ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
  - ☐ tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
- ☐ rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen

mikä oikeutettu etu on kyseessä:

9. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Ammattilaisten haastatteluissa kerättäviä tietoja ovat nimi, sähköpostiosoite ja/tai puhelinnumero, sekä haastateltavan ääni- tai videotallenne haastattelusta, ja mikäli tarpeen, myös haastateltavan ikä. Haastatteluille luonteenomaisesti haastatteluiden tallenteisiin voi tallentua myös muita henkilötietoja haastateltavasta, kuten kotipaikkakunta, työtehtävä ja organisaatio, sekä mahdollisesti tämän dokumentin kohdassa 10. mainittuja arkaluonteisia henkilötietoja. Näiden lisäksi haastatteluiden tallenteille voi tallentua myös epäsuoria henkilö- ja tunnistetietoja, kuten henkilön elämäntarinallisia elementtejä, koulutustausta, aiempi työhistoria, läheisten (esimerkiksi ystävien, perheenjäsenten, naapureiden, kollegoiden) nimiä.

Henkilötietojen suojaaminen: Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja). Anonymisointi tehdään aineiston litteroinnin yhteydessä tai sen jälkeen, mikäli käytetään ulkopuolista palvelun tarjoajaa.

Määrällinen kysely hyvinvointialueilla työskenteleville sosiaalityöntekijöille toteutetaan Webropol-ympäristössä, joka mahdollistaa tietoturvallisen aineistonkeruun. Kyselyssä henkilötietoja ovat vastaajan sukupuoli, ikä, koulutus, työkokemus ja tehtäväala. Vaikka vastaajat ohjeistetaan kirjoittamaan avovastaukset anonymimeinä, vastaajat voivat kirjoittaa avovastauksiin myös epäsuoria henkilö- ja tunnistetietoja, kuten omaan organisaatioon tai asiakasprosesseihin liittyviä tietoja. Nämä tiedot anonymisoidaan. Henkilöityjä tuloksia käytetään ainoastaan henkilökohtaisen palautteen muodostamiseen vastaajan niin toivoessa.

Henkilötietojen suojaaminen: Suorat tunnistetiedot poistetaan suojatoimena aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla). Aineistoon ei yhdistetä uusia tietoja. Avovastaukset anonymisoidaan aineiston koodauksen vaiheessa.

Asiakirja-aineistossa henkilötietoja ovat: nimi, ikä, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, työ- tai koulupaikka, harrastukset, sukupuoli, perhekokoonpano, lasten lukumäärä, perherakenne, perheenjäsenten välisiin suhteisiin liittyvät asiat, perheen muutostilanteet (kuten ero), muutot, asumisjärjestelyt, tiedot perhettä kuormittavista tekijöistä ja sosiaalisesta verkostosta sekä tuesta, perheenjäsenten hyvinvointiin tai

terveyteen liittyvät asiat, mahdollisesti tietoja sairauksista, diagnooseista, hoitosuhteista sekä taloudelliseen tilanteeseen liittyvät tiedot.

Henkilötietojen suojaaminen: Tutkimusaineisto säilytetään Itä-Suomen yliopiston suojatussa SD desktopissa ja sen erikseen hankittavalla CSC-alustalla, joka on tarkoitettu sensitiivisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käsittelyyn. Aineisto pseudonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa, jotta aineiston 2.vaiheen aineistonkeruu on mahdollinen. Tämän jälkeen kaikki suorat henkilötiedot ja tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja. Aineistoa käsittelevät tutkimusryhmästä hyvinvointialueelta haetun tutkimusluvan mukaisesti ainoastaan Johanna Lehtonen ja Kati Kallinen.

Työpaja-aineistossa henkilötietoja ovat: nimi, ikä, sähköpostiosoite ja/tai puhelinnumero. Keskustelevalle työpajatyöskentelylle luonteenomaisesti tallenteisiin voi tallentua myös muita henkilötietoja haastateltavasta, kuten kotipaikkakunta sekä mahdollisesti tämän dokumentin kohdassa 10. mainittuja arkaluonteisia henkilötietoja. Työpajojen keskustelutallenteille voi tallentua myös epäsuoria henkilö- ja tunnistetietoja, kuten henkilön elämäntarinallisia elementtejä, koulutustausta tai läheisten (esimerkiksi ystävien, perheenjäsenten, sukulaisten) nimiä. Lisäksi työpajoissa tuotetut mahdolliset visuaaliset tuotokset (kuten valokuvat, piirroksiset tai kollaasit) voivat sisältää tunnistetietoja.

Henkilötietojen suojaaminen: Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja). Anonymisointi tehdään aineiston litteroinnin yhteydessä tai sen jälkeen, mikäli käytetään ulkopuolista palvelun tarjoajaa. Muista tuotoksista, kuten kuvista, kollaaseista, ja piirroksista tunnistettavat tiedot peitetään.

Aineistojen tallentamisen ja säilyttämisen tarkat tiedot on kuvattu aineistohallintasuunnitelmassa. Tutkimuksessa kerättäviä tietoja säilytetään tietoturvalisissa ympäristöissä kaikissa tutkimuksen teon vaiheissa. Kaikkien aineistojen osalta tietoja käytetään siten, että yksittäinen osallistuja, vastaaja tai palvelutarpeen arvioinnin kohteena oleva perhe ei ole tunnistettavissa ja tietoja käytetään ainoastaan tutkimuksen tekemiseen tutkimussuunnitelmassa mainitulla tavalla.

Henkilötietojen käsittelijä sekä hankkeen tutkijat vastaavat osaltaan henkilötietojen käsittelystä ja säilyttämisestä tietosuojasetuksen ja kansallisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Rekisterinpitäjä (Lapin yliopisto) käsittelee ja säilyttää tietoja EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU 2016/679: 9 art. 2 j – alakohta, 89. art.) ja kansallisen lainsäädännön (Henkilötietolaki 523/1999 12 § 1 mom. 6-alakohta, Tietosuojalaki 1050/2018 6 § 7–alakohta) mukaisesti.

10. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia arkaluonteisia henkilötietoja:

- ☒ Rotu tai etninen alkuperä
- ☒ Poliittiset mielipiteet
- ☒ Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- ☐ Ammattiliiton jäsenyys

- ☐ Geneettiset tiedot
- ☐ Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- ☒ Terveys
- ☒ Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen oikeusperusteeseen: j) tutkimus.

11. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Tutkijat keräävät tietoja suoraan rekisteröidyiltä 1) haastattelemalla, 2) tutkimussuostumuslomakkeella. Haastattelutilanteiden luonteen huomioon ottaen rekisteröidyt voivat kertoa henkilötietojaan haastattelutilanteissa.

12. Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Haastattelujen tallenteiden osalta litteroinnin voi suorittaa myös ulkopuolinen palveluntarjoaja, jonka kanssa tehdään tietosuojasetuksen mukainen käsittelysopimus (ks. edellä kohta 6).

Tutkimusaineisto (koodattu kyselyaineisto ja haastattelujen litteroinnit) voidaan luovuttaa tutkimuskäyttöön tutkimuksen vastuullisen johtajan päätöksellä ja tutkimusryhmän suostumuksella Lapin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston tutkijoille Suomessa yleisen edun perusteella tehtävään tieteelliseen tutkimukseen sisältäen opinnäytetutkimukset. Luovutettaessa aineistoja käytetään sopimusta, joka sitoo aineiston vastaanottajan toimimaan hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti, eli huolehtimaan haastateltavien anonymiteetista ja aineiston tarkoituksenmukaisesta säilytyksestä ja hävittämisestä sovitun käytön päätyttyä. Vastaanottaja allekirjoittaa myös salassapitosopimuksen.

Tutkimussuunnitelmassa ryhmä on sitoutunut avoimen tieteen periaatteiden noudattamiseen. Tutkimushankkeen ja siihen sisältyvien väitöskirjatutkimusten valmistumisen jälkeen määrällinen kyselyaineisto ja vinjettiluovutettavien aineisto voidaan luovuttaa mahdollisuuksien mukaan arkistoitavaksi Tietoarkistoon. Luovuttamisen edellytyksenä on se, että pseudonymisoinnin/anonymisoinnin jälkeen aineiston laatu säilyy käytettävänä (eettiset näkökohdat).

13. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä tai luovuteta Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

14. Automatisoitu päätöksenteko

15. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

☒ Tiedot ovat salassa pidettäviä.

Tutkimuksessa käsitellään vain tutkimuksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja, jotka pohjautuvat tutkimussuunnitelmaan. Tutkimuksessa toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

Manuaalisen aineiston suojaaminen: Tutkimukseen osallistuneiden suostumuslomakkeet säilytetään tietoturvallisesti digitoituna Lapin yliopiston tutkijoiden toimesta salauksella varustetulla yliopiston levyasemalla, erillään aineistosta.

Digitaalisen aineiston suojaaminen: Anonymisoidut ja pseudonymisoidut aineistot säilytetään salauksella varustetulla yliopiston levyasemalla, joka vaatii käyttäjältä myös salasanaa ja käyttäjätunnuksilla kirjautumisen.

Vinjetthaaastattelu aineisto säilytetään Lapin yliopiston palvelimella ja sen varmuuskopio Itä-Suomen yliopistossa. Kyselyaineisto säilytetään Itä-Suomen yliopiston palvelimella ja sen varmuuskopio Lapin yliopiston palvelimella. Aineistojen siirrossa hyödynnetään Lapin yliopiston ja Funetin tietoturvallista välityspalvelinta.

Alkuperäiset vinjetthaaastattelutallenteet, kyselyvastaukset ja työpaja-aineistotallenteet tuhoetaan tietoturvallisesti litteroinnin ja koodauksen jälkeen.

Asiakirja-aineiston osalta on tehty eettinen ennakoarviointi Itä-Suomen yliopiston tutkimuseettisessä toimikunnassa (3/2023). Asiakirja-aineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot, mutta tunnisteteellisuuteen voidaan palata asiakirja-aineiston analyysin jälkimmäisessä osiossa (asiakassuunnitelmien analyysi). Asiakirja-aineiston osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi. Henkilötietoja käsitellään vain tutkimustarkoituksessa

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

☒ käyttäjätunnus ☒ salasana ☐ käytön rekisteröinti ☐ kulunvalvonta

☒ muu, mikä: Yliopiston Halla-kansio, johon käyttöoikeus myönnetään pyynnöstä IT-palveluissa.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

☒ Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa

☐ Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

16. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- ☒ Tutkimusrekisteri hävitetään (Asiakirja-aineisto, Työpaja-aineisto)
- ☒ Tutkimusrekisteri arkistoidaan (määrällinen kysely, Vinjettihaastattelut)
- ☒ ilman tunnistetietoja ☐ tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: Tutkimushankkeen päätyttyä (ks. kohta 7. Tutkimuksen nimi, luonne ja tutkimuksen kesto aika) määrällinen kyseaineisto ja vinjettihaastatteluaineisto voidaan ilman tunnistetietoja mahdollisuuksien mukaan luovuttaa pysyvästi Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkisto Ailaan. Yhteiskuntatieteellisestä tietoarkistosta aineistoa voidaan käyttää vain luovuttajan luvalla.

Luovuttamisen edellytyksenä on se, että pseudonymisoinnin/anonymisoinnin jälkeen aineiston laatu säilyy käytettävänä (eettiset näkökohdat).

17. Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi hankkeessa ja mitä henkilötietojasi hankkeessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- vastustat käsittelyä (kuvaus vastustamisoikeudesta on alempana) eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai

- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen, jos kyseessä on jokin seuraavista olosuhteista:

- a) kiistät henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa yliopisto voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden
- b) käsittely on lainvastaista ja vastustat henkilötietojen poistamista ja vaadit sen sijaan niiden käytön rajoittamista
- c) yliopisto ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta sinä tarvitset niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi
- d) olet vastustanut henkilötietojen käsittelyä (ks. tarkemmin alla) odottaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeutetut perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada yliopistolle toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle yliopiston estämättä, jos käsittelyn oikeusperuste on suostumus tai sopimus, ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Kun käytät oikeuttasi siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, sinulla on oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, jos se on teknisesti mahdollista.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin yliopisto ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Yliopisto voi jatkaa henkilötietojesi käsittelyä myös silloin, kun sen on tarpeellista yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi

TÄMÄ LOMAKE TULEE JÄTTÄÄ TÄYDENNETTYNÄ MYÖS KIRJAAMOON (kirjaamo@ulapland.fi)